

Interview Ruud Koornstra, zet zich als ondernemer in voor een duurzame wereld

Ruud Koornstra (44) werd miljonair door de verkoop van tv-programma's als *Lingo* en *Villa Felderhof*. Hij is medeoprichter van Tendris, een bedrijf dat duurzame producten maakt, zoals de ledlamp. 'Steeds meer zakenmensen volgen de moeilijke weg naar duurzaamheid.' Door Jan Tromp

Dromen verwezenlijken

Ruud Koornstra is, om met Nescio te spreken, een wonderlijke kerel. Hij heeft geld doordat hij als jonge jongen samen met een schoolvriend afscheid nam van de pabo, een productiehuis begon voor televisieprogramma's, in de voetsporen van Jop van den Ende groot werd in deze handel - *Lingo*, *Villa Felderhof* - en in 2000 besloot te cashen. Toen waren ze zomaar multimiljonair, hij en zijn vriend. 36 was Ruud Koornstra en het leven kon beginnen.

Hij wil de wereld beter maken. Voor minder staat hij niet op. Hij heeft geleerd dat geld vluchtig is. Niet zo lang geleden vloog hij businessclass terug vanuit San Francisco, hij zat naast een vrouw die een mannenhater bleek en die dacht: de komende elf uur is die Koornstra van mij. De stewardess had het door en zei: kom maar bij mij zitten, in het keukentje. Ze vroeg wat hij deed in het leven.

'Ik probeerde, zonder te proleten, te vertellen wat ik deed.' Een leuk verhaal, zei ze. 'Maar je doet een beetje raar over geld.' Ik dacht: wat krijgen we nou? Ze zei: 'Maak eens een zin met het woord geld.' Ik zei: Ik vind geld niet belangrijk.

'Daarop vroeg ze: 'En vervul het woord geld nu eens voor het woord liefde.' Oké: Ik vind liefde niet belangrijk. 'Klopt de zin nog?' Ik zei nee. 'Dan klopt de eerste zin ook niet', zei ze.

'Hetzelfde liet ze me doen met het woord kracht. Ze zei: 'Geld, kracht en liefde hebben dezelfde energie. En je moet met geld omgaan zoals je met kracht omgaat, en met liefde. Je mag het niet verspillen, je moet het inzetten.' Zei een stewardess tegen mij. Ik vond het raak, het is de kern.'

Wat hij uitdraagt is het best te omschrijven als praktisch en profijtelijk idealisme. De wereld moet duurzaam worden, groen, bestendig. En iedereen kan er beter van worden, dat is het mooie.

'Het is niet duurder.' Het is een wekerende zin in zijn betoog. Gevolgd door een 'echt niet', als hij de gefronste wenkbrauwen ziet. In 2001 begon hij samen met drie partners vanuit Naarden een bedrijf in milieuvriendelijke projecten. Tendris heet het. Ze noemen zichzelf 'een initiëeringsmaatschappij'.

De koffie bij Tendris is van Peeze, een kleine branderij uit Arnhem. Goed spul is het. Niet het product van slavenarbeid. Niet tot bloei gebracht met kunstgrepen, maar zuivere koffie. Daar is die wekerende zin: 'En dan zie je ook hier: die koffie is niet duurder dan Douwe Egberts. Nog altijd denken mensen dat duurzaamheid duurder is. Maar het is niet waar. Echt niet.'

Sportwagen

Hetzelfde verhaal kan hij je vertellen over zijn Lotus. 'Om te zien is het een sportwagen. Er zit alleen een elektromotor in, en een nieuw soort accu. Hij is sneller dan een Porsche. In optrekken en topsnelheid is hij superieur. Hij roest niet, want is hij van carbon. Nagenoeg geen onderhoud. Alleen je banden. Nagenoeg geen slijtage. Een volle tank kost vijf euro. Elektriciteit uit het stopcontact. Je kunt er 350 kilometer mee rijden. Nagenoeg geen lawaai. Een prima auto, zou ik zeggen, voor de gemiddelde automobilist.'

Wat het kosten moet.

'Honderdduizend euro. Echt niet duurder dan een Porsche. Hij is in aanschaf zelfs tachtigduizend euro goedkoper. Moet ik ergens inleveren? Nee.'

'Ga je gang, schiet maar een gat in mijn verhaal. Er is geen gat in te schieten. Je kunt je afvragen: moet je dat nou willen, zo'n proletenbak. Maar dat is een andere, een volgende vraag. Laten we nu eerst eens vaststellen dat er een vorm van vervoer voor het grijpen ligt die een groot comfort biedt en goedkoper is en schoner dan welke andere auto ook.'

Tendris heeft twee jaar geleden meegewerkt aan de ontwikkeling van een solar speedboot, met elektromotoren. Het ding werd gepresenteerd op de *Miljonair Fair*.

'Je zag hoe die mensen zich afvroegen: slaat het nog wel ergens op, al dat vertoon van geld? Ik heb niks met miljonairsgeode, maar ik vond het leuk die trend te zien.'

'Je kent toch wel die moeders uit het Gooi die in een Range Rover reden of een BMW X5 en nu trots zijn op hun Prius? Dat is aan het ont-

Ruud Koornstra: 'De ledlamp heeft maar een fractie van de energie nodig die de gloeilamp verspillt.' Foto Joost van den Broek / de Volkskrant

'Iedereen heeft door dat het anders moet. Zelfs die gekke bankiers'

staan, hoor. En als er moeders zijn die het nog niet snappen, zeggen hun kinderen het wel: mamma, je staat voor lul.'

Machinist

Zijn grootvader was buschauffeur, zijn vader was vijftien jaar machi-

nist bij de Spoorwegen. Hij stapte over naar de politiek, toen hij te veel mensen voor zijn wielen had gekregen.

'Mijn leven heeft een hoge vlucht genomen, maar je moet niet denken dat ik in de *Quote 500* sta. Ik ben niet trots op mijn geld. Waar ik trots op ben, is dat ik een

droom heb en steeds verder kom om die te verwezenlijken. Het begint nu maatschappelijke impact te krijgen. Dat vind ik vele malen belangrijker dan het moment waarop ik mijn eerste miljoen verdiende. Dat was toen leuk; gaandeweg wordt het steeds minder relevant.'

Tendris is een betrekkelijk klein bedrijf dat, zo zegt Koornstra, 'de multinational speelt'. Het is marktleider in de wereld op het gebied van ledverlichting. 'De gloeilamp verspillt zijn energie al honderd jaar voor 99 procent aan warmte. Je vraagt om licht, ongevraagd krijg je warmte. De led-

lamp heeft maar een fractie van de energie nodig die de gloeilamp verspillt.'

Het World Economic Forum riep in december de ledlamp van Tendris' dochtermaatschappij Lemnis Lighting uit tot Technology Pioneer 2009. De Visa Greencard die Tendris heeft geïntroduceerd, telt

CV

- 1964 - geboren in Rotterdam
- 1987 - medeoprichter K&B Events en Television en D&D Producties; producer van onder meer *Wintertijd*, *Villa Felderhof*, *Wie is de Mol*, *Show van je Leven* en de millenniumwisseling op de Dam in Amsterdam
- 1999 - verkoop van het productiehuis aan VNU. Fusie met IDtv van Harry de Winter
- 2001 - medeoprichter van Tendris, een initiëeringsmaatschappij voor duurzame ondernemingen
- 2005 - lid van het Curatorium van de Leerstoel Social Venturing, Universiteit Nijenrode
- 2006 - voorzitter NijenRoad Vereniging voor Social Venturing & Entrepreneurship
- 2006 - bestuurslid Goede Waar @ Co., een alternatieve consumentenorganisatie

op basis van de huidige overeenkomsten in de loop van het jaar wereldwijd zo'n tien miljoen gebruikers. Het is een creditcard die van elke aankoop het effect in CO₂-termen tot uitdrukking brengt. Tendris compenseert die uitstoot door investeringen in onder andere bosprojecten en projecten op het gebied van energie-efficiency.

Koornstra: 'Ik speel nu de rol van de geslaagde zakenman die een andere koers is gaan varen. Ik krijg daardoor een voor mij belangrijke groep aan mijn zijde, namelijk de ondernemers. Er zijn steeds meer zakenmensen die besluiten die ogenschijnlijk moeilijke weg naar duurzaamheid te volgen. Of liever nog: te verbeteren.'

Werk Philips, de aartsvader van de gloeilamp, de ledlamp niet tegen?

'Twee jaar geleden nog wel, nu niet meer. General Electric, Siemens en Philips wilden zich wel aanpassen, maar hun schema's waren trager. Nu beginnen ze te begrijpen dat zij niet langer het tempo van verandering dicteren. Philips heeft het roer omgegooid en gekozen voor duurzaamheid. Dat is een heel belangrijk signaal. Philips is natuurlijk vele malen krachtiger dan wij. Je zult zien dat het vanaf nu hard gaat met de ledlamp. General Electric zit nog in de oude schema's. Die missen vreselijk de boot.'

Een dag na het gesprek belt hij op. Excuses, hij kon het tijdens onze ontmoeting nog niet vertellen. Nu is het officieel: Philips heeft een belang van tien procent genomen in Tendris. Een afgevaardigde van Philips komt in de raad van bestuur. 'Het is een enorme erkenning van de waarde van ons werk.'

Droom

Het is niet dat de technologie hem koud laat, maar hij loopt warm voor de droom. Hij droomt zich een betere wereld. Heeft dromen de voorkeur boven denken? Hij zegt: 'Nee, het gaat om de volgorde. Ik zeg altijd: als Martin Luther King had geroepen *I have a strategy* had niemand geluisterd. Een goed project begint met een droom.'

'Ik heb het geleerd in mijn televisietijd. Ik mocht als jongetje van 25 een programma maken voor de VARA. Streng omroep. We waren buitenproducten, we waren, nog erger, commerciële buitenproducten. Dat was toch wel vies voor de VARA.'

'We kregen de kans een groot amusementsprogramma te maken. Ze detacheerden bij ons een flink aantal vrouwelijke werknemers, allemaal boven de vijftig, allemaal met van die halve briljetjes aan een kettinkje om de hals. Ik maakte me grote zorgen. Hoe moest dit aflopen? Een vriend van mij zei: ga niet denken. Laat het proces zijn gang gaan.'

'Een goed idee bedenk je niet. Een goed idee krijg je. Door niet te denken. Dus zet je denken uit. Denken is je laptop. Die heb je wel nodig op een zeker moment, voor je begroting en al dat soort dingen, maar eerst ga je fantaseren. Het is de kunst van het visualiseren. Dat is volgens mij ondernemerschap. De echte ondernemers, niet de op-de-winkel-passers snappen dit.'

Hij heeft de tijd mee, denkt hij. 'Iedereen heeft door dat het anders moet. Zelfs die gekke bankiers met hun idiote bonussen.'

Dit zijn de jaren van overgang. Hij schetst het verschil. 'In de bloeiende proletenwereld, de oude economie waarin de banken

kapitaalvernietigende organisaties zijn, geldt voor de prolet maar één waarheid: ik moet gelukkig worden en daarom moet ik het beter hebben dan de ander. In de nieuwe wereld waarnaar we op weg zijn en waarvan ik de overtuiging heb dat deze bestaat, ontdekken we dat we het nog beter krijgen. Niet ondanks elkaar, zoals in de proletenwereld, maar dankzij elkaar.'

Het klinkt als Jezus Christus. 'Maar het is echt zo. Het is waar. Het profijt, het betere leven ligt klaar. We kunnen zo meteen autorijden zonder het milieu te belasten. We zijn technologisch zover dat we onze levensstijl zeer aanzienlijk kunnen verduurzamen en daar nog geld aan overhouden ook. Zie het perspectief niet als iets zweverigs. Het is tastbaar, in materiële dingen. En je hoeft niet in te leveren, je hoeft er geen boete voor te doen, om met jouw Jezus Christus te spreken.'

'Het is een spannende tijd, dat zie ik ook wel. Het kan nog steeds dat we het uiteindelijk toch niet pakken. Dan gaan we heel erg *down the drain*. Hij zegt dat hij de kredietcrisis in zekere zin begroet. 'We hadden op wereldschaal al een voedselcrisis, een energiecrisis en een klimaatcrisis. Als toefje op de taart is daar nu de kredietcrisis aan toegevoegd. Ja kijk, als we nu nog niet snappen dat we onze wereld radicaal anders moeten inrichten, verdienen we geen beter lot.'

Bonaire

Hij is net terug van Bonaire. Het gezin Koornstra heeft daar zijn tweede huis. Niet dat hij een paar weken op z'n rug gaat liggen. 'Het vliegtuig komt 's ochtends om vier uur aan, om half acht heb ik mijn eerste koffieafspraak met iemand van het eilandbestuur. Ik ben daar bezig met duurzame energie, met de vuilverwerking, met de natuurbescherming. Het is een prachtig stukje Nederland, het verdient het beschermde te worden.'

'Ik geloof heel erg in Madurodam-dingen. Dat je in het klein laat zien hoe vernieuwing werkt. Ik wil van Bonaire graag een showroom maken van praktische en profijtvolle duurzaamheid. Dat je kunt zeggen: kijk dan toch, het kan dus!'

De Koornstra's hebben op Bonaire een huis in een haventje. Het is leuk. Maar leuker is de oude scheepswerf die hij heeft gekocht. Hij noemt het een van de mooiste plekken van het eiland. Het gebied is een hectare groot. Het ligt aan zee. De werf grenst nu nog aan de voormalige elektriciteits- en waterfabriek. Het gaat allemaal weg. Hij wil er een nieuw huis bouwen.

'Van de ene kant ben ik de prolet die de toerist speelt.' Er is ook een andere kant. 'Ik wil voor alle organisaties die zich op Bonaire bezighouden met natuurbescherming een facilititeitscentrum bouwen en dat ook gebruiken als ontwikkelingscentrum voor allerlei duurzaamheidsprojecten.'

Is dat het schuldgevoel van de rijke toerist? 'Zo kun je het uitleggen, dat begrijp ik wel. Maar het ligt in mijn aard om aan te pakken, waar ik ook kom. Ik wil altijd iets ondernemen. Ik kan een huis laten bouwen en dan op de veranda in mijn schommelstoel gaan zitten. Dat hoort heel erg niet bij mij. Ik wil rondrijden in een oude jeep en zien hoe we die waterput weer aan de gang krijgen.'

Daarvoor hoeft je niet met het hele gezin helemaal naar Bonaire te vliegen, met alle vervuiling van dien.

'Ik snap dat punt. Het is precies de discussie die op het ogenblik woedt in het gezin. Je moet niet voor je lol met vijf man een aantal keren per jaar op Bonaire neerstrijken. Dat vind ik ook, eigenlijk. We zijn daarin schizofreen, mijn vrouw, de kinderen, ikzelf. Ik merk dat ik worstel. Ik verkondig dat we duurzaam kunnen leven zonder in te boeten op de kwaliteit van ons leven. Alleen, wat is kwaliteit van leven? Daar zit mijn knoop. Is Bonaire kwaliteit van leven? Is het wel nodig?'

'Naarmate ik verder kom in de overgang naar de nieuwe wereld, blijkt dat een aantal materiële dingen die ik in de oude wereld nog zag als onderdeel van de kwaliteit van leven, daar helemaal niet meer toebehoort en ballast is geworden. Is vijf keer per jaar naar Bonaire gaan nou rijkdom, of kun je het nog veel leuker krijgen door er niet naartoe te gaan?'